

Rapport deputaten M/V in de kerk

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Meppel 2017

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inhoudsopgave

1	Korte omschrijving missie	3
2	Verslag van werkzaamheden	3
3	Nieuwe opdracht	6
4	Budget	6

Bijlagen

Bijlage 1	Opdracht Generale Synode Ede 2014	8
Bijlage 2	Interpretatie van de opdracht door deputaten	9
Bijlage 3	Samenstelling van het deputaatschap	12
Bijlage 4	Voortgangsverslagen en onderzoeken	12

1 Korte omschrijving missie

Het deputaatschap M/V in de kerk heeft op basis van de door de Generale Synode van Ede 2014 verstrekte opdracht (Bijlage 1) een plan van aanpak geschreven (Bijlage 2). Hierbij is de opdracht van het deputaatschap benoemd als een proces, waarin de bezinning in de kerken gestimuleerd wordt door impulsen die worden gegeven (mede) op basis van verzameld onderzoeksmateriaal. Dit onderzoek valt uiteen in op elkaar voortbouwende deelonderzoeken. Vanaf het begin is er overleg geweest met deputaten man/vrouw en ambt en zijn de doelen en resultaten van de onderzoeken met dit deputaatschap afgestemd. Het plan van aanpak, dat een nadere uitwerking is van de opdracht van de Generale Synode van Ede, is in januari 2015 door de Generale Synode geaccordeerd. Daarbij is aangesloten bij de opdracht van de synode zoals in Besluit 4 verwoord. Voor de uitvoering van dit plan van aanpak is een budget van € 20.000 beschikbaar gesteld.

2 Verslag van werkzaamheden

De werkzaamheden van het deputaatschap zijn als volgt gefaseerd:

1. Oriënterend kwalitatief vooronderzoek
2. Kwantitatief onderzoek
3. Bezinning over het materiaal in plaatselijke en regionale bijeenkomsten
4. Regionale bijeenkomsten in samenwerking met het deputaatschap M/V en ambt

Gedurende dit proces zijn denkprikkels afgegeven richting de GKv, om de bezinning gaande te houden.

Ad. 1 Oriënterend kwalitatief onderzoek

Dit bestond uit een serie van 13 interviews in verschillende kerken, die deputaten zelf hebben afgenomen. Over de opzet van de interviews is advies gevraagd aan het Praktijkcentrum (PC). Ook is de analyse en rapportage van het onderzoek door het PC uitgewerkt.

Samenvatting van de resultaten:

Taakverdeling in de praktijk

Uit de interviewrondes kwam naar voren dat het steeds vaker gebeurt dat gemeenteleden taken overnemen die vroeger alleen ouderlingen en diakenen uitvoerden. Zo zijn er gemeenten waar het meeste werk ligt bij wijkteams en slechts een beperkt aantal taken bij een kerkenraad. Op beleidsniveau doen commissies het werk, dat de kerkenraad alleen hoeft goed te keuren. Andere gemeenten schakelen pastoraal bezoekers in, die het bezoekwerk deels overnemen van ouderling en diaken. Vrouwen zijn zo actief in pastoraat, catechese en dragen bij aan gemeentebreed beleid: taken met een vanouds sterk ambtelijk karakter. Een gemeente heeft in zo'n geval niet gekozen voor vrouwen in het ambt, maar de taken die onderdeel waren van het ambt, zijn langzaam verschoven naar gemeenteleden. Deze verschuiving is niet officieel vastgelegd of onderbouwd, maar zo gegroeid.

Invulling ambten

Op veel manieren proberen gemeenten recht te doen aan gaven van mannen en vrouwen. Er is in plaatselijke kerken een grote variatie in het verdelen van taken. Zo is er bijvoorbeeld officieel geen vrouw in het ambt, maar hebben vrouwen toegang tot vrijwel alle taken. Slechts een klein deel van de taken blijft voorbehouden aan de kerkenraad. Dit levert vragen

op over het karakter van het ambt. Wat hoort wel binnen het ambt en wat niet? Wat is geestelijk leidinggeven? Is er een andere vorm of invulling van het ambt mogelijk?

Maatschappij

Een ander thema dat terug komt in de gesprekken is de verdeling van rollen in de maatschappij. Vrouwen geven leiding in bedrijven en nemen besluiten in de politiek. Maar binnen het kerkelijk bestuur is het leidinggeven en besluiten nemen voorbehouden aan mannen. Dat is voor een aantal gemeenteleden een lastig punt.

Gelijkwaardigheid

In het gesprek over de taakverdeling tussen man en vrouw in de kerk, speelt ook het thema gelijkwaardigheid tussen man en vrouw een rol. In de Bijbel wordt de cultuuropdracht aan zowel mannen als vrouwen gegeven. Dat kan een argument zijn om het onderscheid in het ambt weg te laten vallen. In de Bijbel staan ook zwijgtteksten (1 Kor. 14:34-35; 1 Tim 2:12-15), die een argument kunnen zijn om het onderscheid te handhaven. Wat cultuurbepalend is en wat cultuuroverstijgend, daar zijn de meningen over verdeeld.

Gender

Met het thema gender worden de natuurlijke verschillen tussen man en vrouw bedoeld. Man en vrouw zijn uniek geschapen en hebben zo hun specifieke eigenschappen. De vraag is of deze eigenschappen bepalend zijn als het gaat om de invulling van de ambten.

Ad. 2 Kwantitatief onderzoek

Dit bestond uit een breder en gedetailleerder kwantitatief onderzoek onder de kerken van de GKv, gebaseerd op het materiaal van het kwalitatief onderzoek om goed in beeld te krijgen hoe de huidige praktijk eruit ziet m.b.t. inzet van mannen en vrouwen. Dit gedeelte is door het PC uitgevoerd. Ook van het kwantitatief onderzoek is een analyse en rapportage verzorgd door het PC.

De rapportage is in samenwerking met de communicatieadviseur van de GKv omgezet in een folder. Deze folder is gebruikt als input voor de gesprekken in de kerken. In een artikel in het Nederlands Dagblad is eveneens aandacht besteed aan de resultaten van de beide onderzoeken. Hierbij is ook de mogelijkheid geboden om de folder op te vragen.

Samenvatting van de resultaten:

Taken in en/of rondom de kerkdienst

Bijbellezen, muziek maken, deel uitmaken van het gebedsteam, verzorgen van het kindermoment in de dienst, zijn taken die bij veel gemeenten voornamelijk uitgevoerd worden door zowel mannen als vrouwen. Taken als het voorlezen van de formulieren, bidden, bedienen van avondmaal aan huis, preeklezen, preken, collecteren en een dienst leiden, worden nagenoeg alleen door mannen uitgevoerd. Het leiden van een kinderprogramma parallel aan de dienst wordt overwegend door alleen vrouwen gedaan.

Taken die te maken hebben met beleid, visievorming en beheer

Bij het voorbereiden en uitvoeren van besluiten over beheer zijn in de meerderheid zowel mannen als vrouwen betrokken. Bij het voorbereiden en uitvoeren van besluiten over beleid en visie zijn zowel mannen als vrouwen betrokken. Besluitvorming over visie en beleid gebeurt vrijwel alleen door mannen.

Taken die te maken hebben met pastoraat en diaconaat

De officiële huisbezoeken, het uitvoeren van tuchtmaatregelen en diaconale huisbezoeken worden nagenoeg alleen door mannen gedaan. Pastorale gesprekken worden door zowel mannen als vrouwen gevoerd. Kinder- en jeugdpastoraat en praktische onderlinge steun pakken zowel mannen als vrouwen op, de zusterhulp wordt voornamelijk door vrouwen

ingevuld. Als het gaat om het leidinggeven aan kringen is dit een taak die mannen en vrouwen op zich nemen.

Taken die te maken hebben met onderwijzen

Catechisatie, mentorcatechisatie, catechese aan bijzondere groepen, jeugdvereniging en de Alpha- en Emmaüscursus worden voornamelijk door zowel mannen als vrouwen gegeven. De belijdeniscatechisatie wordt overwegend door alleen mannen gegeven.

Het komt slechts zelden voor dat een vrouw bevestigd of ingezegend wordt (zoals gebruikelijk bij ambtsdragers). De verdeling van taken tussen mannen en vrouwen binnen de gemeente komt slechts in 15% voort uit beleidsbeslissingen. In de andere situaties 'groeit' een bestaande praktijk zonder visievorming vooraf.

Ad. 3 Bezinning over het materiaal in plaatselijke en regionale bijeenkomsten.

Op ca. 30 plaatselijke of regionale bijeenkomsten is met behulp van een powerpointpresentatie het materiaal uit de beide onderzoeken toegelicht. Deze bijeenkomsten werden procesmatig geleid door een van de deputaten. Het belangrijkste doel van de bijeenkomsten was om het gesprek binnen de kerken rond het thema M/V te bevorderen. Door een werkvorm te kiezen, waarbij het onderling gesprek op een niet bedreigende wijze werd gestimuleerd, konden gemeenteleden met elkaar in gesprek gebracht worden. Het gesprek vond plaats rond een vijftal stellingen. Aan de deelnemers is gevraagd om de argumenten en motieven die voor hen (individueel) golden rond de stellingen op papier te zetten.

Gemeenteavonden

Door het aanbieden van de informatie uit de onderzoeken (via powerpoint en folder) en de gekozen werkvorm tijdens de gemeenteavonden is het goed gelukt om het gesprek tussen de aanwezigen in de betreffende gemeenten op gang te brengen. Er werd met respect voor elkaars opvatting naar elkaar geluisterd en met elkaar van gedachten gewisseld. Het werd op prijs gesteld dat de deputaten van buiten de gemeente geholpen hebben om het gesprek op gang te brengen. Voor deputaten was het gemakkelijker om spanningen en emoties rond het thema te benoemen, waardoor de gesprekken in een open sfeer konden plaatsvinden.

Analyse van de uitkomsten van de gemeenteavonden

Bij de besprekingen tijdens de gemeenteavonden is gebruik gemaakt van een vijftal stellingen. Aan de deelnemers is gevraagd om hun mening en de daarbij behorende argumenten kort op papier te zetten. Dit materiaal is door het PC geanalyseerd en in een rapportage vastgelegd.

Bij de analyse was leidend de onderzoeksvraag: "Welke meningen en argumenten spelen er onder leden van plaatselijke Gereformeerde Kerken vrijgemaakt ten aanzien van de verdeling onder mannen en vrouwen van kerkgerelateerde taken?"

Ten aanzien van de **meningen** zien we een divers beeld. Bij elke stelling is er steeds een significant deel van de deelnemers dat het eens is met de stelling en een significant deel dat het oneens is met de stelling. Ook wanneer we inzoomen op de data van elke plaatselijke gemeente zien we deze diversiteit.

Verder is er in de data gekeken of er tussen bepaalde type gemeenten (o.a. ligging, signatuur, grootte) een significant verschil is te zien in de meningen. Er zijn echter geen significante verschillen gevonden die te herleiden zijn naar een bepaald type gemeente.

Ten aanzien van de **argumenten** valt op dat bij vier van de vijf stellingen, door zowel de deelnemers die het eens zijn als wel door de deelnemers die het oneens zijn, voor het grootste deel argumenten uit dezelfde categorieën worden gegeven. Zoals bijvoorbeeld bij de stellingen 4 en 5, waarbij bij beide meningen voor een groot deel argumenten worden gegeven die vallen onder de categorie 'Het belang van schrift en kerk'. De schriftinterpretatie varieert daarbij van argumenteren op basis van 'de scheppingsorde, die een specifieke

verhouding tussen man en vrouw beschrijft' en 'de gelijkheid tussen man en vrouw is hersteld waardoor zij beiden gaven-gestuurd ingezet kunnen worden'. Het meest genoemd worden argumenten die impliciet aan de Bijbel worden ontleend. Hierbij wordt er op gewezen dat het geloof in het God het belangrijkste is en dat daaruit verantwoordelijkheden en taken voortkomen. Het uitgangspunt van de mensen die van mening zijn dat ambten kunnen worden uitgevoerd door zowel mannen als vrouwen is hierbij gebaseerd op de herstelde gelijkheid tussen mannen en vrouwen, waarbij er vooral gekeken wordt naar de aanwezige gaven. Het uitgangspunt van de mensen die van mening zijn dat er een specifieke verdeling tussen mannen en vrouwen is van ambtelijke taken baseert zich hierbij vooral op de scheppings(volg)orde. Beide 'groepen' geven daarmee aan dat ze van mening zijn dat het Woord van God leidend is.

Ad. 4 Regionale bijeenkomsten in samenwerking met het deputaatschap M/V en ambt

In november 2016 zal op een zestal regionale avonden het rapport van het deputaatschap M/V en ambt worden besproken. Daarbij zullen tevens de uitkomsten van de onderzoeken van M/V en kerk worden ingebracht. Een format voor deze bespreking wordt in onderling overleg tussen beide deputaatschappen opgesteld. De uitkomsten van deze besprekingen zullen, voor zover relevant, in een eventuele vervolgrapportage ter kennis van de Generale Synode van Meppel worden gebracht.

Alle onderzoeksrapporten en de folder 'Vrouwen in het ambt, niet echt een issue; of toch wel' zijn te vinden op de website van het deputaatschap: www.gkv.nl/mvinderkerk

3 Nieuwe opdracht

Het is afhankelijk van de besluitvorming rond het thema M/V en ambt of er een vervolgoopdracht verstrekt zal worden. Er echter van uit gaande *dat* er een besluit over deze thematiek zal vallen (welk besluit dan ook), zal er naar ons oordeel een vervolgtraject dienen plaats te vinden waarbij de besluitvorming in de kerkelijke gemeenten wordt besproken. Zowel uit de onderzoeken van deputaten M/V en kerk als uit de 'Knelpuntennotitie' van het deputaatschap M/V en ambt blijkt dat, welk besluit er ook wordt genomen, er bij een deel van de kerkleden 'pijn' zal ontstaan.

Om dit proces te faciliteren zal op lokaal en regionaal niveau het gesprek binnen de kerken bevorderd dienen te worden. Over de wijze waarop deze gesprekken gevoerd zullen worden zal mogelijk advies gevraagd worden aan het Praktijkcentrum. Gezien de ervaringen uit voorgaande periode lijkt het ons van belang om dit gesprek te ondersteunen met onderzoek, waarbij de resultaten van de gesprekken ten behoeve van de kerken in beeld kan worden gebracht. Een concrete uitwerking is pas mogelijk als duidelijk is welke besluiten zijn genomen.

4 Budget

Indien het deputaatschap M/V in de kerk de opdracht krijgt om ook in de volgende periode zijn werkzaamheden voort te zetten dient hiervoor een budget beschikbaar te worden gesteld. De uiteindelijke begroting is uiteraard afhankelijk van de taakstelling die aan het deputaatschap wordt gegeven:

Voor de periode 2018-2020 ziet de voorlopige begroting er als volgt uit:

- onkosten (vergaderen, declaraties etc.): € 10.500 (€ 3.500 per jaar)
- onderzoek en advisering € 10.000 (€ 3.333 per jaar)

Toelichting:

Wij werkten voor de jaren 2015-2017 met twee budgetten:

1. onkosten (vergaderen, declaraties etc.) € 7.500 (€ 2.500 per jaar)
2. onderzoek € 20.000 (€ 6.666 per jaar)

Wat betreft het **onkostenbudget** hadden we in 2015 een kleine overschrijding. Wij voorzien, gezien onze activiteiten in het land, dat wij voor 2016 en 2017 meer reiskosten zullen declareren. Daarom begroten we voor 2018-2020 een budget van € 10.500 voor onkosten. Gedurende het eerste volle jaar zijn wij met het **onderzoeksbudget** uitgekomen. Onze inschatting is dat wij ook voor de jaren 2016 en 2017 binnen het totaalbudget voor onderzoek zullen blijven.

Wij begroten voor 2018-2020 daarom voor advisering en onderzoek een budget van € 10.000. (in totaal € 20.500).

Bijlage 1 Opdracht Generale Synode Ede 2014

Besluit 4:

- a. een nieuw deputaatschap M/V in de kerk te benoemen, dat tot taak heeft: te werken aan de integratie van het bijbels onderwijs, de confessionele normen en de praktijk in de Gereformeerde Kerken met betrekking tot de rollen en functies van vrouwen en mannen in hun onderlinge samenhang, door
 1. actief te beschrijven hoe en op grond waarvan in Gereformeerde Kerken in verschillende situaties mannen en vrouwen hun gaven inzetten in de gemeente;
 2. daarbij ontwikkelingen, sterke punten, 'best practices', maar ook knelpunten en discussiepunten te signaleren, van een eerste afweging te voorzien en die te communiceren met de kerken;
 3. over waarnemingen en afwegingen in gesprek te gaan en te blijven met m.n. de medewerkers aan de Theologische Universiteit en aan het Praktijkcentrum;
 4. het gesprek over de roeping en het recht van vrouwen ook hun gaven in te zetten in de kerken te stimuleren en te ondersteunen met het oog op een praktijk die het veelkleurig spreken van de Schrift weerspiegelt, waarbij er bijzondere aandacht is voor:
 - a. schriftgetrouw en gehoorzaam bijbellezen;
 - b. de invloed van de maatschappij op het denken en handelen van christenen;
 - c. de bijzondere en aanvullende verschillen tussen man en vrouw.
 5. bij alle hiervoor genoemde activiteiten gericht te vragen naar de diverse ervaringen en overtuigingen van vrouwen;
- b. wanneer er ontwikkelingen zijn in de kerken op dit punt die voldoende convergeren en waarvan het verantwoord is om er gemeenschappelijke afspraken over te maken, daarover aan de dan eerstvolgende generale synode voorstellen te doen;
- c. voorstellen die daar aanleiding toe geven tijdig via deputaten Kerkelijke eenheid en Betrekkingen buitenlandse kerken te communiceren met binnen- en buitenlandse zusterkerken.

Gronden:

1. [a1-5] Het is verstandig op dit moment niet in te zetten op één of meer aangedragen 'oplossingsrichtingen' in de vragen rond de mogelijkheid van vrouwelijke ambtsdragers, maar het gesprek in breder kader voort te zetten;
2. [a1] De ontwikkelingen in de kerken op het punt van de rollen en functies van mannen en vrouwen in de gemeente verdienen een goede ondersteuning en interactie;
3. [a2] De nu verschillende praktijken in de kerken vragen om een meer gemeenschappelijk proces van bewustwording en van elkaar leren. De urgentie daarvan wordt nu meer dan in het verleden ervaren;
4. [a2] Door als kerken samen en in samenhang elkaars praktijk te leren kennen en te onderzoeken, vullen we elkaar aan en kunnen we groeien in eensgezindheid;
5. [a3] Input vanuit de Theologische Universiteit en het Praktijkcentrum is nodig voor een theologisch en empirisch verantwoorde begeleiding van de kerkelijke ontwikkelingen en voorbereiding van eventueel nodige besluitvorming;
6. [a4] Ongeacht overtuigingen over het al dan niet toegestaan zijn van vrouwelijke ambtsdragers valt er nog veel te winnen in een doorgaand gesprek over roeping en recht van vrouwen om ook hun gaven in te zetten in de kerk;
- 6a. [a4a] Er is verschil van inzicht over de manier waarop wij voor ons leven hier en nu conclusies trekken uit wat de bijbelschrijvers in eerste instantie voor hun lezers van toen opschreven;

- 6b. [a4b] Deputaten M/V hebben in hun rapport terecht aandacht gevraagd voor de spanning die velen voelen tussen de rollen en functies die vrouwen in de kerken en in de maatschappij vervullen;
- 6c. [a4c] De reële verschillen tussen man en vrouw vragen een eigen afweging, bijvoorbeeld door aandacht te geven aan 'gender-studies';
- 7 [a5] Wanneer het gaat over de roeping en het recht van vrouwen om ook hun gaven in te zetten in de kerken kan hun eigen inbreng niet gemist worden;
- 8 [2] Het is goed de tijd te nemen om gemeenschappelijke besluitvorming op dit onderwerp vanuit de kerken zelf te laten opkomen en in alle rust zoveel mogelijk gezamenlijkheid te laten groeien;
- 9 [3] De afspraken met zusterkerken in binnen- en buitenland moeten zo zorgvuldig mogelijk worden nagekomen.

Bijlage 2 Interpretatie van de opdracht door deputaten

Deputaten hebben bij hun aantreden zich beraden op de opdracht van de generale synode. Om meer helderheid te verkrijgen over de doelen en werkwijzen is onderstaande notitie opgesteld (december 2014). Deze notitie is door de Generale Synode Ede 2014 -2015 unaniem geaccordeerd in haar zitting d.d. 16 januari 2015. Tevens is daarbij, met positief advies van deputaten financiën en beheer, een budget voor empirisch onderzoek toegewezen van € 20.000.

Interpretatie

Bij de uitvoering van de door de GS Ede geformuleerde opdracht gaan we uit van het model van kwalitatief onderzoek in de vorm van actieonderzoek. Binnen dit kwalitatief onderzoek kunnen onderdelen van meer kwantitatieve aard worden gebruikt.

Actieonderzoek is een vorm van kwalitatief onderzoek, waarbij het niet in eerste instantie gaat om het op 'objectieve wijze' verzamelen van gegevens zoals bij kwantitatief onderzoek. Actieonderzoek heeft niet alleen tot doel om kennis te verkrijgen of situaties te beschrijven, maar heeft tevens tot doel om de situatie zodanig te beïnvloeden dat de situatie verbeterd wordt. Verbeteren betekent dan veranderen en een leerproces op gang brengen.

Bij actieonderzoek moet je dus denken aan een interactief proces waarbij de onderzoeksresultaten steeds worden teruggekoppeld aan de te onderzoeken groep, waardoor een leerproces van die doelgroep wordt bevorderd. Concreet kan dat betekenen dat de verzamelde informatie over welke taken en rollen vrouwen op dit moment binnen de kerken vervullen en hoe dit gemotiveerd en gewaardeerd wordt, in de vorm van bijv. een brochure weer teruggegeven aan de kerken. Aan de hand van de brochure kunnen dan bijv. regionaal gesprekken worden aangegaan waarbij ideeën worden uitgewisseld. Daarbij kan de vraag naar voren komen naar de bijbelse grenzen van de inzetbaarheid van vrouwen in kerkelijke gemeenten. We zullen daarbij zoveel mogelijk het begrip 'ambt' vermijden, omdat dit begrip veelal blokkerend lijkt te werken voor een open gedachtewisseling over rollen en taken van vrouwen in de kerkelijke gemeente.

Kenmerk van het actieonderzoek is dat de exacte vormgeving van het onderzoek mee bepaald wordt door de (tussentijdse) resultaten. Het onderzoeksontwerp is dan ook een voorlopig ontwerp en kan op basis van voortschrijdend inzicht worden aangepast. Zo ontstaat een dynamisch proces met een cyclisch karakter.

Verantwoordelijkheid voor het actieonderzoek

Deputaten M/V in de kerk zijn, namens de GS, verantwoordelijk voor het actieonderzoek. Zij geven zo nodig opdracht aan derden (bijv. Praktijkcentrum) voor het doen van deelonderzoeken. Via Deputaatschap F&B wordt een budget beschikbaar gesteld.

Voorlopige vraagstelling actieonderzoek

Als voorlopige vraagstelling voor het actieonderzoek is geformuleerd:

1. *Hoe kunnen de leden van de kerken binnen het verband van de GKv gestimuleerd worden tot nadere bezinning over de motieven tot en de rechten, mogelijkheden en beperkingen van de inzet van vrouwen in de verschillende rollen en taken binnen de kerkelijke gemeenten;*
2. *Hoe verhouden deze rechten, mogelijkheden en beperkingen zich tot de confessionele normen en praktijken binnen de Gereformeerde kerken*

Deze vraagstelling kan in de loop van het proces zo nodig worden bijgesteld cq. geconcretiseerd.

Daarbij gaf de GS van Ede de volgende opdracht:

wanneer er ontwikkelingen zijn in de kerken op dit punt die voldoende convergeren en waarvan het verantwoord is om er gemeenschappelijke afspraken over te maken, daarover aan de dan eerstvolgende generale synode voorstellen te doen; voorstellen die daar aanleiding toe geven tijdig via deputaten kerkelijke eenheid en betrekkingen buitenlandse kerken te communiceren met binnen- en buitenlandse zusterkerken.

Fasering actieonderzoek

1. Oriënterend vooronderzoek

Door de leden van het deputaatschap worden in totaal ca. 10 oriënterende (semigestructureerd) gesprekken gevoerd bij verschillende plaatselijke kerken om inzicht te krijgen in de diversiteit van rollen en taken die thans door vrouwen binnen de GKv worden uitgevoerd.

Hierbij kan o.a. gedacht worden aan taken en rollen t.a.v.:

- eredienst en liturgie (verzorging kindmoment, voorlezen bijbelteksten, speciale diensten)
- bestuur en organisatie (bijv. scribaat, regelen en organiseren)
- (geestelijk)leiding geven (huiskringen, verenigingen, catechese, jeugdwerk, opbouwwerk)
- pastoraat (huisbezoeken, huiskringen)
- diaconaat (wijkzusters, diaconaal huisbezoek)
- commissies en werkgroepen.
- etc.

Naast de inventarisatie over welke rollen en taken vrouwen vervullen is vooral van belang om inzicht te krijgen in de motieven die zijn en worden gebruikt om vrouwen al dan niet in te zetten.

Wat is hierover vastgelegd in kerkenraadsbesluiten, beleidsnotities, aanstellingen, bevestigingsformulieren, informatie aan de gemeente etc.

De vormgeving van deze semigestructureerde interviews kan worden afgestemd met het Praktijkcentrum.

Van dit vooronderzoek wordt een samenvattend verslag gemaakt.

2. Formuleren onderzoeksdoel en onderzoeksopdracht

Mede op basis van het vooronderzoek worden onderzoeksdoelen geformuleerd:

- voor het deputaatschap t.a.v. het totale project
- voor een onderzoeksbureau t.a.v. een uit te voeren deelonderzoek)

Tevens dient een onderzoeksopdracht (voor een kwantitatief deelonderzoek)geformuleerd te worden.

Voorlopig doel deelonderzoek:

Inventariseren welke taken en rollen vrouwen vervullen binnen de kerkelijke gemeenten van de GKv. Hierbij dient o.a. onderzocht te worden op welke wijze vrouwen invulling geven aan de onder 1. genoemde taakvelden en op welke andere terreinen vrouwen actief zijn in de kerk. Tevens dient daarbij een inventarisatie te worden gemaakt van de verschillende motieven van zowel 'gewone kerkleden' als opinionleaders om vrouwen al dan niet in te zetten.

3. Overleg over uitvoering opdracht deelonderzoek (inventariserend onderzoek)

Het onder 2. geformuleerde deelonderzoek gaat naar huidig inzicht de mogelijkheden van deputaten te boven en zal door een derde partij uitgevoerd dienen te worden onder verantwoordelijkheid van deputaten. Voor de hand ligt om hiervoor het Praktijkcentrum te benaderen als opdrachtnemer. In overleg met de opdrachtnemer zal een onderzoeksplan moeten worden opgezet waarin o.a. beschreven:

- doel van het onderzoek
- opzet van het onderzoek (wijze van dataverzameling)
- planning van het onderzoek
- kosten verbonden aan het onderzoek

4. Uitvoeren empirisch onderzoek (inventariserend)

Door de opdrachtnemer wordt het inventariserend onderzoek uitgevoerd conform het omschreven onderzoeksplan. De resultaten worden in de vorm van een overzichtelijk rapport gepresenteerd.

5. Ordenen van de verkregen informatie in een document (bijv. brochure)

Wezenlijk bij actieonderzoek is dat de resultaten voortdurend worden teruggekoppeld naar de te onderzoeken doelgroep i.c. de kerken. Daarbij is het van belang om deze resultaten ook tot onderwerp van gesprek te maken. Er moet dus een uitdaging van uit gaan om dit in de verschillende fora binnen de kerken te bespreken. Hiervoor zal een communicatieplan moeten worden opgesteld.

Door het op allerlei wijze bespreken van de gegeven informatie kan een leer- en bezinningsproces op gang komen binnen de kerken.

6. Bespreken van de verkregen informatie (brochure) in regionale bijeenkomsten

De resultaten van het bezinningsproces binnen de kerken kan in regionale bijeenkomsten worden besproken met als doel om het bezinningsproces samen verder te brengen. Van deze bijeenkomsten worden verslagen gemaakt, die weer verwerkt kunnen worden. Ook kan gedacht worden aan andere vormen om de verkregen informatie in gesprek te brengen bij de kerken.

Wellicht is het mogelijk om tijdens deze besprekingen ook een inbreng te hebben van deputaten M/V en ambt, zodat naast de empirische benadering ook de normatieve benadering kan worden ingebracht.

7. Terugkoppeling van de besprekingen in de vorm van een nieuwe publicatie

De resultaten van de regionale gesprekken worden weer verwerkt in een nieuwe publicatie t.b.v. de kerken.

8. Rapportage aan de Generale Synode

Een dergelijk procesmatig onderzoek zal de nodige tijd vergen. Het zal dan ook niet mogelijk zijn om aan de Generale Synode van Meppel van 2017 afrondende conclusies te melden. Hoogstens kan een tussenrapportage (procesmatig) worden gegeven. Gezien het procesmatige karakter van de opdracht valt nog te bezien in hoeverre het mogelijk is om voor de GS van 2020 een afrondend overzicht te verstrekken.

9. Samenhang met het proces van M/V en ambt

Het is absoluut noodzakelijk dat er regelmatig tussentijdse afstemming plaatsvindt met het deputaatschap M/V en ambt. Het zou zinvol kunnen zijn om voorlopige studieresultaten van dit deputaatschap mee te nemen in het uit te voeren onderzoek om bijv. draagvlak voor voorstellen te toetsen. Ook kunnen tussentijdse resultaten van het onderzoek van het deputaatschap M/V in de kerk weer als input worden gebruikt voor het deputaatschap M/V en ambt.

Hierover dienen goede afspraken gemaakt te worden, waarbij het voor de hand ligt dat de communicatie van M/V en ambt altijd wordt afgestemd met M/V en kerk.

10. Budget

Door de GS Ede 2014-2015 is een budget beschikbaar gesteld voor het deputaatschap M/V in de kerk van € 2.500 per jaar. Dit budget is zeker ontoereikend voor het uit te voeren onderzoek. Er zal dan ook een aanvullend budget beschikbaar gesteld dienen te worden.

3 Samenstelling van het deputaatschap

Het deputaatschap is als volgt samengesteld:

D.S. Dreschler	Hardenberg
J.I.C de Jong-Kooij	Brandwijk
S. Kennedy-Doornbos	Amersfoort
J.A. Knepper	Bunschoten (samenroeper)
T. de Weger	Utrecht
G.B. Wijnalda-Spoelman	Roodeschool (secretaris)
L. Postma-Douma	secretariële ondersteuning

4 voortgangsverslagen

Het jaarverslag 2015 is te lezen op de gkv-site:

<http://www.gkv.nl/organisatie/generale-synode/jaarrapporten-2014-2017/>

De rapportages van de verschillende onderzoeken zijn te vinden op

<http://mv.gkv.nl/publicaties-en-onderzoeken/>. (onder de kop downloads).